משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

חוזר המפמ"ר להוראת העברית כשפה שנייה במגזר הדרוזי בחטיבות העליונות לשנה"ל תשפ"ג

שיפור הכשירות האוריינית הדבורה והכתובה בשפה העברית

בכיתות י-י"ב

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

דבר המפמ"ר:

רפורמת התחדשות הלמידה במערכת החינוך המתמקדת בשילוב בין ידע, מיומנויות וערכים, חיבור בין תחומי דעת וחיזוק הלמידה לחייהם של התלמידים מציבה בפנינו אתגרים ושינויים בתכני הלימוד, בדרכי ההוראה וההיבחנות.

חוגר לה פורס בפניכם את המיומנויות הנדרשות להוראה ולמידה של העברית על ענפיה השונים, כך שהוא יהווה עבורכם מִצְפֶּן בתכנון תוכניות העבודה הבית ספריות לכל דרך למידה והוראה שהנסיבות יכתיבו לנו.

*למידה והוראה של העברית בגישות עדכניות בהוראה פנים אל פנים ו/או הוראה מקוונת בימי שגרה או בימי חירום דורשות **פיתוח מקצועי.***
פיתוח מקצועי של מורי העברית כולם (היסודי והעל יסודי) במגוון הדרגתי הכולל מערך השתלמויות בפסגות במחוזות השונים, השתלמויות מקוונות, לימודי הסמכה ולימודים לתואר שני עמדו בראש סדר העדיפויות שלי בשנים האחרונות. כל אלו הם להערכתי, עמוד התווך לקידום ההוראה והלמידה, למינוף ההישגים של התלמידים שלנו ובעיקר להוראה מיטבית אשר תגמיח את התלמיד במערכת החינוך הדרוזית לבוגר הבקיא בשפה העברית ומסוגל להשתמש בה בביטחון לכל מטרה בחיין העכאיים בעולם שמחוץ לבית הספר.
אני מודה לכל אחת ואחד מכם על שיתוף הפעולה המלא.
וכמילות השיר: "לא קלה היא לא קלה דרכנו, עוד הדרך רבה, המסע עדיין לא תם..." (יענקלי'ה רוטבליט), אך אני משוכנע שיחד נעלה ונגלית.
בברכת שנת לימודים מוצלחת ובריאות טובה לכם ולבני ביתכם,

איאד מוהנא
מפמ"ר עברית בחינוך הדרוזי והצ'רקסי

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

תוכן החוזר

הוראת העברית בחטיבות העליונות	**עמודים**
המטרות המרכזיות של הוראת העברית כשפה שנייה בחטיבה העליונה	4
ארגון הלמידה בחטיבה העליונה כולל רפורמת התחדשות הלמידה	5-4
נבחנים אקסטרניים, משפרי ציון ואחרים	6
הוראה והערכה בית ספרית במסגרת 30%	8-7
הוראה והערכה במסגרת 70% היבחנות חיצונית (015381) • מפרט התכנים: קריאה, האזנה, הבנת הנקרא והבעה בכתב ובעל פה • מפרט התכנים: ידע לשוני	12-9 10 12-11
היבחנות ברמה מוגברת • יחידה רביעית • יחידה חמישית	16-13 19-17
הודעות משולחן המפמ"ר • לימודי הסמכה • השתלמויות • הפורטל הפדגוגי עברית • תיק תוכניות לימודים • מערכת הגפ"ן • מערכת מצפ"ן • הכוורת על־יסודי	23-20
קישורים חשובים למורה	24
נספחים (מחוונים ועקרונות להוראה)	30-25

העתקים
גב' דלית שטאובר, מנכ"לית משרד החינוך
ד"ר מירי שליסל, יושבת ראש המזכירות הפדגוגית
מר יובל אוליבסטון, סגן יושבת ראש המזכירות הפדגוגית
ד"ר ציונה לוי, מנהלת אגף א שפות, המזכירות הפדגוגית
גב' איה חיראדין, מנהלת אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי, המזכירות הפדגוגית
מר דוד גל, מנהל אגף בכיר בחינות, המינהל הפדגוגי
גב' דסי בארי, מנהלת האגף לחינוך על יסודי, המִנהל הפדגוגי
ד"ר נורית גנץ, יועצת דידקטית
מר עמאד פארס, מפקח מחוז צפון במגזר הדרוזי
מפקחים כוללים במגזר הדרוזי במחוזות צפון וחיפה

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

המטרות המרכזיות של הוראת העברית כשפה שנייה בחטיבה העליונה

מטרת הוראת השפה העברית בחטיבה העליונה

- טיפוח הכשירות האוריינית הכתובה והדבורה בשפה העברית על פי תוכנית הלימודים בשפה העברית לחינוך הדרוזי ובהתאמה ליעדי משרד החינוך
- רכישת מיומנויות תקשורתיות בשפה העברית בכל ארבע אופנויות השפה: האזנה ודיבור, קריאה וכתיבה
- פיתוח יכולת הבעה בעל־פה בנסיבות תקשורתיות וחברתיות שונות, בהקשרים שונים ולנמענים שונים
- הרחבת אוצר מילים בעברית מתחומי דעת שונים
- פיתוח עצמאות, והניעה (מוטיבציה) ללמוד ולשכלל את היכולות הלשוניות של התלמידים בשפה העברית
- גיוון בדרכי ההוראה וההערכה לרבות שילוב כלים דיגיטליים
- שיפור עמדת התלמידים כלפי השפה העברית

ארגון הלמידה בחטיבה העליונה (כולל רפורמת התחדשות הלמידה)

התוכנית להוראת עברית במגזר הדרוזי בחינוך העל-יסודי מבוססת על עיקרון הרצף המחייב את כל תלמידי המגזר בלימודים לאורך שנות הלימוד עד להיבחנות בבחינת בגרות כתנאי מחייב לקבלת תעודת בגרות בהיקף של 2.5 יחידות (בסוף י"א) + 0.5 יחידה (עבודה בין תחומית בהיקף כולל של 2 יחידות לימוד) סה"כ 3 יחידות לימוד. לתלמידים במגזר הדרוזי תינתן האפשרות להגביר את לימודי העברית להיקף של 5 יחידות לימוד (להלן היבחנות ברמה מוגברת) ע"פ הנוהל המקובל.

היבחנות בעברית תלמידי שכבת י – לפי רפורמת התחדשות הלמידה[1] (יהיו בוגרים בתשפ"ה – 2025)

יחידות לימוד	אחוז מהציון	סוג ההערכה	סמל שאלון	מועד היבחנות
2.5	יפורסם במועד מאוחר יותר	בחינה חיצונית שתתקיים בי"א	015261	סוף י"א תשפ"ד ואילך
	יפורסם במועד מאוחר יותר	בחינה מתוקשבת עברית דבורה	015267	סוף י"א - תשפ"ד ואילך
	יפורסם במועד מאוחר יותר	עבודה פנימית	יפורסם בהמשך	יפורסם בהמשך

היבחנות בעברית תלמידי שכבת י"ב -עולם ישן – לא השתתפו בפיילוט החדש (יהיו בוגרים בשנה זו)

יחידות לימוד	אחוז מהציון	סוג ההערכה	סמל שאלון
3 יחידות	70%	בחינה חיצונית	15381
	30%	עבודה פנימית על פי הנוהל המקובל	15383

[1] בשנה"ל תשפ"ג רפורמת התחדשות הלמידה תחול על **כל** תלמידי שכבת י'

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

היבחנות בעברית תלמידי שכבת י"א – תשפ"ג (יהיו בוגרים בתשפ"ד - 2024)

יחידות לימוד	אחוז מהציון	סוג ההערכה	סמל שאלון
3 יחידות	50%	בחינה חיצונית	15361
	30%	עבודה פנימית על פי הנוהל המקובל	15383
	20%	בחינה מתוקשבת עברית דבורה	15386

היבחנות בעברית תלמידי שכבת י"ב שהשתתפו בפיילוט בשנה"ל תשפ"ב (יהיו בוגרים בשנה זו)

יחידות לימוד	אחוז מהציון	סוג ההערכה	סמל שאלון
3 יחידות	50%	בחינה חיצונית (ללא תנ"ך וספרות)	15361
	30%	עבודה פנימית על פי הנוהל המקובל	15383
	20%	בחינה מתוקשבת עברית דבורה	15386

היבחנות בעברית ברמה מוגברת : 4-5 יחידות לימוד

שכבת גיל		סוג ההערכה	סמל שאלון
כיתה י"ב	70% יחידה 4	הערכה חיצונית[2] : בחינת בגרות הבעה בעל־פה	015285
כיתה י"ב	30% יחידה 5	כתיבת עבודת חקר במסגרת הערכה חלופית בית ספרית	015283

נבחנים אקסטרניים, משפרי ציון ואחרים

על פי הנחיות אגף הבחינות במִנהל הפדגוגי, תלמיד אשר ציונו דווח למשרד החינוך בהערכה הבית הספרית 3 יחידות (סמל דיווח 015383) ורוצה לשפר ציון, יוכל לעשות זאת על ידי היבחנות בבחינה חיצונית 30% (015382), שתישלח לבתי הספר ביום הבחינה באמצעות הודעות מטה.

נבחן אשר ציונו בהערכה הבית הספרית 5 יחידות (15285+15283) דווח למשרד החינוך ורוצה לשפר ציון, יוכל לעשות זאת אך ורק על ידי היבחנות בשאלון החיצוני (שאלון 015282), בחינה זו נערכת בכתב הבחינה תישלח לבתי הספר ביום הבחינה באמצעות הודעות מטה.

[2] מפרט תכנים ליחידה 5 – עברית מדוברת, הכולל את הנושאים הנדרשים וכן קריטריונים להערכה ראו בהמשך. הבחינה תתבצע ע"י בוחנים חיצוניים, על סמך כתבי מינוי שיישלחו אל בתי הספר.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

נבחנים אקסטרניים ייבחנו בנוסף לשאלון 015381, בבחינה חיצונית על 30% מתוכנית הלימודים המיועדת בדרך כלל להערכה בית-ספרית. בחינה זו נערכת בכתב ובתיאום עם המפמ"ר (סמל שאלון 015382).

נבחנים אקסטרנים המעוניינים **להרחיב** את לימודי העברית ל -5 יחידות ייבחנו בכתב על בחינה הכוללת 100% מהחומר המיועד להשלמה ל-5 יח"ל לפי סמל שאלון 015282.

תלמידים דרוזים שלומדים במסגרת בתי ספר שאינם דרוזים, נבחנים לרוב על פי חוקת הזכאות אליה ניגשים כל תלמידי בית הספר בו הם לומדים, ועל כן לומדים עברית של החינוך הממלכתי הרגיל.

מנהלים שבמסגרת בית ספרם לומדים תלמידים דרוזים בודדים, יביאו בחשבון את פערי השפה בין דוברי העברית כשפת אם לבין התלמידים הדרוזים ויסייעו להם ככל האפשר לקראת בחינות הבגרות.

הדגשים

נושאי הלימוד הם ספירליים. אפשר לעסוק בהם בנקודות זמן שונות, ברמות העמקה שונות ומהיבטים שונים. הנושאים הלשוניים יילמדו כחלק מהעיסוק בנושאים השונים בתוך הקשר ולא כחטיבה עצמאית ומנותקת. לכן חשוב שתיבנה תוכנית שנתית הכוללת הקנייה לצד חזרה ותרגול ומקדמת את המיומנויות האוריינויות באופן ספירלי. תוכנית המשלבת הערכה מעצבת הנותנת מענה לשונות ברמות הידע של התלמידים ומקדמת יכולות תקשורתיות לצד פיתוח הבנה מעמיקה של טקסטים כתובים ושל שיח דבור בשפה העברית.

חומרי הוראה מצויים בפורטל הפדגוגי עברית לדרוזים בחטיבה העליונה.

הוראה והערכה בית ספרית במסגרת 30% (סמל דיווח 015383)

במסגרת זו התלמיד יעסוק בלמידה פעילה ובפיתוח מיומנויות השפה בדגש על הבעה בכתב ובעל־פה. האופנויות השפה האחרות יילמדו ברקע. כחלק מתהליך הכתיבה התלמיד יבנה את הידע - יאסוף מידע רלוונטי לנושא הכתיבה ויגבש את עמדתו. התוצר הסופי: חיבור עיוני טיעוני המבטא עמדה מנומקת ומבוססת. את החיבור יגיש התלמיד **בכתב ובעל־פה** להערכת המורה. הגשת תוצר הסיום בעל־פה תיעשה בנוכחות קהל מאזינים: תלמידים, מורים וכדומה.

משימת הסיום תכלול:

- דף שער המציג את נושא העבודה, שם התלמיד, מספר ת"ז, שכבת הגיל, שם בית הספר, שם המורה המלמד.
- מבוא הכולל מניעים לבחירת הנושא.
- חיבור באורך של כ-300 מילים בדגם של כתיבת טיעון (בהתאם לנדרש בחוזר מפמ"ר עברית לדרוזים תשפ"ג כאן).
  החיבור יכלול עמדה מגובשת של התלמיד אודות הנושא הנבחר וכן נימוקים מבוססים מתוך מקורות מידע אמינים ורלוונטיים. כחלק מדרישות הכתיבה הטיעונית יציג התלמיד גם טענת/טענות או גישות המנוגדות לעמדתו וישכיל להתמודד איתן.
  רישום ביבליוגרפי (APA) הכולל את מקורות המידע.

*מחוון להערכת הכתיבה ומחוון להערכת ההבעה בעל פה בתוך **נספחים** 'דרכי הערכה- חישוב הציון'

הערכת משימת הסיום

ההערכה תהיה תהליכית (טיוט וכתיבה מחדש) ותאפשר תהליך של שיפור באמצעות הערכה מעצבת. התלמידים ישלחו את טיוטת עבודותיהם להערכה בשתי הזדמנויות ויידרשו לתקן את כתיבתם בהתאם להערות המורים (הערות מקדמות כתיבה). התהליך של הטיוט והתיקון יהווה חלק מהציון הסופי בסעיף ה"תלמידאות". כאן

על המורים לרכז ולשמור את כל תהליכי העבודה של התלמידים בצורה מסודרת .

<u>דרכי בקרה</u>

רכז מקצוע העברית ישלח למפמ"ר את פירוט תאריכי ההערכות כפי שיינתנו לתלמידים, ושבהתאם להם יינתן הציון בהתאם לנוהל.

תיערך באמצעותי (בדיקת מפמ"ר) בקרה מדגמית הן במהלך העבודה והן בסופה.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

פירוט הנושאים לכתיבה (הוראה והערכה בית ספרית במסגרת 30%)

1. **קיימות**

כתוב חיבור טיעון שבו תדון בשאלה האם לבני האדם יש הזכות לחיות חיים נוחים גם במחיר פגיעה באיכות הסביבה? בכתיבתך התייחס לגורמים ולהשפעות של משבר האקלים בארץ ובעולם. בסס את דבריך על עובדות ונתונים מתוך מאמרים והדגם מניסיונך ו/או מניסיונם של אחרים.

2. **רב-תרבותיות**

מאז קום המדינה החברה הישראלית היא חברה מגוונת המורכבת מקבוצות אתניות, דתיות ולאומיות שונות.
כתוב חיבור טיעון שבו תדון בשאלה האם חל שינוי ביחסה של החברה הישראלית כלפי השוני הקיים בין התרבויות. האם לדעתך כיום אנחנו חברה סבלנית ומלוכדת יותר או שלדעתך הפערים החברתיים גדלים ומתעצמים.
בסס את דבריך על עובדות ונתונים מתוך מאמרים והדגם מניסיונך ו/או מניסיונם של אחרים.

3. **תרבות הקנייה**

יש הטוענים כי הפרסומות מסייעות לקנייה נבונה, אחרים טוענים כי הן מגדילות את הצריכה ובכך תורמות לזיהום אוויר ולפגיעה באיכות הסביבה.
כתוב חיבור טיעון והבע דעתך בשאלת התרומה או הנזק שבפרסומות. בסס את דבריך על נתונים מתוך מאמרים והתייחס בכתיבתך גם לדעות האחרות.

4. **חיי הפרט וחיי הכלל**

במציאות החיים התובעניים בישראל יש מי שבוחרים לחיות את חייהם כשהם מרוכזים בעצמם ובסביבה הקרובה להם. הם דואגים בעיקר לצורכיהם האישיים ולבני משפחתם ואינם נותנים את הדעת לצרכים ולהתרחשויות שמעבר להם.
כתוב חיבור טיעון. בחיבורך הבע דעתך על מציאות זו. נמק את דבריך ובסס אותם על דוגמאות מהעולם הסובב אותך. התייחס גם לדעות אחרות.

5. **רפורמת התחדשות הלמידה ומקצועות המח"ר**

אחת ממטרותיו של בית הספר היא להכין את תלמידיו להשתלב בעולם שלאחר בית הספר.
יש הטוענים כי רפורמת התחדשות הלמידה במקצועות המח"ר לפיה יבוטלו הבחינות החיצוניות במקצועות ההומניים ויוחלפו בעבודות חקר עשויה לפגוע במימוש מטרה זו.
כתוב חיבור טיעון, ובו הבע את עמדתך בנוגע לטענה זו ונמק אותה. תוכל להיעזר במידע אודות התחדשות הלמידה במערכת החינוך (מקצועות המח"ר). התייחס בכתיבתך לדעות השונות בנושא זה.

מפרט התכנים להוראה ולהערכה במסגרת 70% בכיתה י"א (015381)

ברכישת שפה שנייה ,נודעת חשיבות רבה למעבר בין ארבע אופנויות השפה :ההאזנה והדיבור ,הקריאה והכתיבה. הטקסטים ישמשו נקודת מוצא לכתיבה : כתיבת סיכום,כתיבת תגובה על הטקסט,וכדומה. הטקסטים ישמשו גם נקודת מוצא להבעה בעל-פה : החל בקריאה בקול של הטקסט ,דרך הרצאת דברים שיש בה דיווח וכלה בדיון בנושא שעלה בעקבות קריאה של טקסט או של טקסטים.

המטרה שאליה יש לחתור היא שהתלמיד יבצע משימות לימודיות מורכבות בעברית ,הכוללות מעבר בין אופנויות השפה ,התבססות על כמה טקסטים ממקורות שונים ומסוגים שונים, ויבצע עיבוד והפקה של טקסטים בכתב ובעל־פה.

חשוב שהלומדים ישתמשו ב**ידע הלשוני** הנלמד ויסתייעו בו בקריאה ,בכתיבה ,בהבעה בכתב ובעל-פה . הלימוד יהיה כרוך כל העת בהרחבת אוצר המילים והביטויים .במסגרת זו חשוב לעודד את השימוש במילון ככלי עזר בהבעה .**התקינות** הלשונית והמודעות למשלבי הלשון יטופחו במסגרת ההבעה בכתב ובעל-פה.

חשוב שיינתן ייצוג בטקסטים ל**עולמות תוכן** מגוונים ,בעיקר בעלי זיקה לתחומי הדעת השונים,למקצועות השונים ולעולם התרבותי של הלומדים .כך ,למשל ,יש לעסוק בעולמות התוכן של מקצועות הלימוד – מדעי הטבע ,מדעי החברה ,גיאוגרפיה ,כלכלה ,היסטוריה ואזרחות תחומים נוספים : תקשורת ,ספורט ופנאי ,בריאות ורפואה ,קולנוע ,תיאטרון ומוסיקה ,חינוך ופסיכולוגיה ,אקטואליה. לימוד הפרק ילווה ב**רפלקציה** על תהליך רכישת השפה וההתקדמות בו. התלמיד יפתח מודעות לשיקולי הדעת שלו ,לקשייו ולבחירותיו במהלך הלמידה.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

קריאה, האזנה, הבנת הנקרא והבעה בכתב ובעל־פה[3] 70% בכיתה י"א (015381)				
פרקים	**נושאים**	**פירוט**	**הדגשים**	**חומרי הוראה**
קריאה והאזנה	טקסטים מנוקדים ולא מנוקדים בעברית בסוגות שונות וממקורות ובלבד שיהיו אותנטיים ומהימנים.	קריאה רהוטה ושוטפת	פרק הבנת הנשמע בשאלון הבגרות יכלול קריאה או דיאלוג בהיקף של כ- 300 מילים	סטורי זה כל הסיפור מתלבשים על זה
הבנת הנשמע	האזנה לשיחות כלליות, להרצאות קצרות ולדיונים מעולמות שיח שונים מיומנות להאזנה והבנת הנשמע שימוש במידע מושמע למטרות יישומיות שונות	זיהוי רצף רעיוני מטקסט נשמע, מטקסט מידעי, עיוני וסיפורי הבנת המסר, מטרת הדובר, הרעיון המרכזי זיהוי דוגמאות ונימוקים רלוונטיים להבנת הרצף הרעיוני	. הטקסטים להאזנה יהיו ברמת קושי גבוהה יותר מאלו שנתנו בחטיבות הביניים - ארוכים יותר , אוצר מילים עשיר יותר , תחביר ושיח מורכבים יותר .	מי אני באמת?
הבנת הנקרא	במרכז הפרק יעמדו טקסטים מסוגים שונים בסוגות אלה: • טקסט מידע • טקסט טיעון • טקסט מדריך (שימושי) ייתכנו טקסטים זעירים, כגון פרסומות, מודעות וטקסטים חזותיים, כגון טבלאות, תרשימים, תמונות **טקסטים בהיקף כולל של כ-800 מילים**.	השאלות תהיינה שאלות בממדי ההבנה השונים על פי המערכת המושגית של פיזה , שאלות מסדר חשיבה גבוה וכן שאלות על אוצר מילים וביטויים מן הטקסטים.	פרק הבנת הנקרא בשאלון הבגרות יכלול שני טקסטים מסוגים שונים בהיקף כולל של כ־ 800 מילים בהתאם למורכבות הטקסטים. פרק ההבנה יכלול שאלות בזיקה לכל אחד מהטקסטים וכן שאלות של מיזוג מידע בין הטקסטים.	הכדור בידיים שלנו
הבעה בכתב	כתיבת חיבור שבבסיסו הבעת דעה מנומקת ויכלול את רכיבי הטיעון: טענה, נימוקים, טענת נגד, הפרכה/קבלה חלקית של טענת הנגד **היקף הכתיבה כ- 250 מילים** (25-30 שורות) **כתיבת סיכום** של טקסט אחד או יותר.	מטרת הכותב לשכנע את הקוראים בצדקת טענתו כתיבה זו מכילה טענה מרכזית ,לעתים התייחסות לטענת - הנגד ,ביסוס לטענה בנימוקים ,בהוכחות ונתונים ,בהסברים , בהדגמות ובהשוואות ,מסקנה או המלצה.	פרק הכתיבה בשאלון הבגרות יכלול כתיבה **טיעונית .**	קידום כתיבה

[3] עקב הספירליות המאפיינת רכישת שפה בכלל ואת תחום הדעת עברית בפרט תהיה חפיפה בין תכנים במסגרת 30% לתכנים במסגרת 70%. ההבחנה תתבטא באורך הטקסטים לקריאה ובמורכבותם בתחום הבנת הנקרא וכן במורכבות תהליכי הכתיבה והיקפיה בתחום ההבעה בכתב.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

ידע לשוני 70% בכיתה י"א (015381)	
נושאים	**פירוט והדגשים**
תחביר	התלמיד יכיר את הקשרים הלוגיים; מילות הקישור ומילות השעבוד (זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ויתור וניגוד, מקום, אופן, תנאי (קיים ובטל) בסוגי המשפטים השונים וכן את משמעותם הסמנטית במסגרת המשפט והשיח.
מבנים תחביריים במשפט וביחידת השיח	• המרה בין סוגי המשפטים: פשוט, מחובר ומורכב תוך שמירה על המשמעות הלוגית של המשפט[4] ושימוש תקין במילות הקישור • פירוק משפטים למשפטים עצמאיים • הרכבת משפטים ליחידות שיח.
סיווג תחבירי	• המשפט המחובר (המאוחה) ואיבריו • המשפט המורכב: עיקרי ופסוקית (פסוקית תיאור, פסוקית לוואי, פסוקית נושא, פסוקית נשוא)
ניתוח תחבירי	• חלקי המשפט: תיאורים, מושאים, לוואים • הסגר, פנייה, תמורה ותרומתם למשמעות המשפט
משפטים בעלי מבנה מיוחד	• משפטי ייחוד ומטרת השימוש בו בעברית • משפטים בעלי חלקים כוללים בקשר של הוספה, ניגוד, ברירה משפט בעל נושא סתמי
תקינות תחבירית	• ההתמקדות היא בשימוש התקין ובמשמעות הסמנטית של הקַשָׁרים בתוך הקשר במסגרת המשפט או יחידת השיח - שיבוץ והמרות. • תידרש תקינות תחבירית הנדרשת בדיבור יום יומי, בתקשורת בין אישית, בדיבור בציבור ובכתיבה. • יידרש זיהוי שיבושים תחביריים ותיקונם
מבנים תחביריים מודליים	שימוש (שיבוץ והמרות) בצורת שם הפועל במבנים מודליים המביעים עמדה, הזהרה, המלצה או הוראה: צריך, אפשר, אסור, מותר, כדאי, חשוב, רצוי, מקובל + שם פועל ודומיהם
דיבור ישיר ודיבור עקיף	זיהוי, המרה ופיסוק
פונולוגיה (בשירות קריאה רהוטה)	דגשים: קל, משלים, תבניתי הטעמה: מלרע ומלעיל (לצורך דיוק בקריאה ובדיבור) סמני הניקוד
מערכת הפועל	**הכרת דרכי הנטייה** בשבעת הבניינים וצורני הבניין, הזמן והגוף של פעלים מהגזרות: **השלמים (לרבות מרובעים וגרוניים),נחי פ"א, נחי פ"י/ו, נחי ל"י/ה, נחי ל"א, נחי ע"י/ו, ע"ע** **בנייה** של פעלים בגזרות השלמים (לרבות מרובעים וגרוניים),נחי פ"א, נחי פ"י/ו, נחי ל"י/ה, נחי ל"א, נחי ע"י/ו, ע"ע ושיבוצם במשפט או ביחידת שיח (באמצעות שורש נתון או שם פועל) **משמעויות** עיקריות וברורות של הבניינים: פעיל וסביל; זיהוי הפעלים הסבילים ומשמעות השימוש בהם בטקסטים וביחידות השיח. המרת הצורות מפעיל לסביל ולהפך

[4] התלמיד יכיר משפטים מכל הסוגים: פשוט, איחוי, מורכב, לרבות משפטים בעלי חלקים כוללים, משפט בעל נושא סתמי.

מערכת השם	מיון של שמות לפי **שורש ומשקל** (מכל הגזרות המפורטות לעיל), **בסיס וצורן** סופי, **בסיס ובסיס** (הלחם בסיסים והרכב בסיסים), **נוטריקונים** (ראשי תיבות), **שאילה מלעז** הכרת שמות הפעולה בשבעת הבניינים בגזרות השונות וכן משמעויות המשקלים: מִקְטָל, מִקְטָלָה , מַקְטֵל, מַקְטֵלָה, קַטָל, קַטֶלֶת, קִטָלון הכרת משמעויות הצורנים הסופיים בעברית **הבחנה בין צורני גזירה לצורני נטייה** (לדוגמה: יומן-היום שלהן / יומן הכיתה)
תיקוני הגייה[5]	בחירה בצורה התקנית של הפועל ושל השם במשפט, תיקון צורה שגויה (עם נימוק או בלי נימוק) , בחירה או כתיבה של הצורה הנכונה בהקשרה . **לשימושכם ראו נספח: דוגמאות לשיבושי לשון ותיקוני הגייה להוראה**
שם המספר	שימוש תקין בשם המספר, באותיות השימוש ובמילות היחס

מערכי שיעור כמו גם פעילויות ומשחקים בנושאים לשוניים כאן

[5] תיקוני ההגייה במערכת הצורות הם חלק מהלמידה המעמיקה הנדרשת במערכת הצורות וחוליה חשובה בזיקה שבין הידע המטה־לשוני ובין מימושו בדיבור היום־יומי, בתקשורת הבין־אישית ובדיבור מול קהל. כדי להבין היטב את מערכת הצורות נדרשים גם ענייני תקינות והגייה, המעסיקים תדיר את הציבור הרחב. אי לכך בהוראה ובהיבחנות יושם דגש על טעויות **שכיחות** בשפה הדבורה. במקרים שהודגשו להוראה ולהיבחנות נלקחה בחשבון שכיחות הטעות בשפה הדבורה.

היבחנות ברמה מוגברת: יחידות ההרחבה בעברית למגזר הדרוזי

כללי

אחת ממטרות המקצוע **עברית במגזר הדרוזי** היא שיפור הכשירות האוריינית הדבורה (עברית מדוברת) והכתובה (הבעה בכתב) בשפה העברית לשם טיפוח בוגר אורייני המסוגל להביע את מחשבותיו ודעותיו בכתב ובעל־פה.(ברוח המטרות בחוזר מפמ"ר עברית לדרוזים תשפ"ג)

לשם מימוש יעד זה, יילמד חומר הלימוד ביחידות ההרחבה בצורה ספיראלית ומצטברת תוך שילוב ארבע מיומנויות השפה (האזנה, קריאה, דיבור וכתיבה). בכל אחת מהיחידות תועמד במוקד ההוראה מיומנות מרכזית אחת שיתלווה לה תוצר לימודי.

שכבת גיל		סוג ההערכה	סמל שאלון
כיתה י"ב	70% יחידה 4	הערכה חיצונית[6]: בחינת בגרות הבעה בעל־פה	015285
כיתה י"ב	30% יחידה 5	כתיבת עבודת חקר במסגרת הערכה חלופית בית ספרית	015283

ארגון הלמידה וההערכה

ארגון הלמידה מעמיד את הבחירה בין מוקדי ההעמקה השונים. בכל אחת מהיחידות יידרשו התלמידים לעסוק בקריאה והבנת הנקרא, בהבעה בכתב ובהבעה בעל־פה תוך שהם מיישמים את הידע הלשוני שנלמד לאורך השנים.

- חומרי עזר להוראה ולהערכה ראו בפורטל עברית לדרוזים
- דגם הטיעון – יחידות מוקלטות: יחידה 1, יחידה 2, יחידה 3
- עקרונות הדיבור ועמידה מול קהל – יחידה מוקלטת
- מחוון להערכת מצגת – בתוך: נספחים

[6] מפרט תכנים ליחידה 5 – עברית מדוברת, הכולל את הנושאים הנדרשים וכן קריטריונים להערכה ראו בהמשך. הבחינה תתבצע ע"י בוחנים חיצוניים, על סמך כתבי מינוי שיישלחו אל בתי הספר.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

יחידה רביעית - 015285

תוצר הלמידה : התלמידים יציגו **שניים** מתוך חמישה נושאים לפי בחירתם.
אופן ההצגה : בהתאם לעקרונות הדיבור בציבור (שטף דיבור, אוצר מילים, אינטונציה ועוד).
אביזרים נלווים : מצגת (לכל אחת מהפרזנטציות) המתאימה לנושא ההרצאה ולדרישות המטלה.

הנושאים לכתיבה:

- **רפורמת התחדשות הלמידה ומקצועות המח"ר**

אחת ממטרותיו של בית הספר היא להכין את תלמידיו להשתלב בעולם שלאחר בית הספר.
יש הטוענים כי רפורמת התחדשות הלמידה במקצועות המח"ר לפיה יבוטלו הבחינות החיצוניות במקצועות ההומניים ויוחלפו בעבודות חקר עשויה לפגוע במימוש מטרה זו.
כתוב חיבור טיעון, ובו הבע את עמדתך בנוגע לטענה זו ונמק אותה. תוכל להיעזר במידע אודות התחדשות הלמידה במערכת החינוך (מקצועות המח"ר). התייחס בכתיבתך לדעות השונות בנושא זה.

- **בנייה לעומת שימור**

יש הטוענים כי שימור אתרים ומבנים והכרזה עליהם כעל בעלי ערך היסטורי פוגעים בתהליך הבנייה הנדרש במדינת ישראל שהיא מדינה קטנה בעלת צפיפות אוכלוסין ומרחבים מוגבלים.
כתוב חיבור ובו דון בשאלת הצורך בשימור אתרים ומבנים. בכתיבתך התייחס לדעות השונות, הבע את דעתך והוסף דוגמאות.

- **שינוי שיטת הבחירות**

על פי שיטת הבחירות בישראל הבוחרים מצביעים עבור מפלגה ולא עבור אדם מסוים.
יש הטוענים שעל מנת לשמור על כוחה ויציבותה של הדמוקרטיה בישראל יש לשנות את שיטת הבחירות לשיטת הבחירה הישירה לראשות הממשלה או לשיטת המשטר הנשיאותי.
כתוב חיבור ובו הצג את השיטות השונות הנהוגות בעולם והבע דעתך בנוגע לשיטה המתאימה ביותר למדינת ישראל כיום. הצג גם דעות אחרות והתייחס אליהן.

- **רובוטיקה ברכה או קללה**

על פי מחקרים, רובוטים יכולים להחליף כבר היום כ 45% מהעובדים בישראל.
יש הטוענים כי התפתחות הטכנולוגיה היא מבורכת, אבל יחד עם תרומתה לעולמנו היא מהווה איום ממשי של צמצום מקורות הפרנסה והגדלת העוני.
כתוב חיבור ובו דון בשאלה האם הטכנולוגיה בכלל והרובוטיקה בפרט הם ברכה או קללה.
הבע דעתך בנושא, הדגם והתייחס גם לדעות אחרות.

המשך הנושאים בעמוד הבא

- **המשפחה בחברה הדרוזית**

המשפחה הדרוזית עברה תמורות ושינויים בעשורים האחרונים.
יש הטוענים כי פערי ההשכלה בתוך המשפחה כמו גם תהליכי המודרניזציה ערערו את מושג המשפחה כערך עליון.
כתוב חיבור. בחיבורך תאר את ערכי המשפחה הדרוזית בעבר ובהווה ודון בשאלת ערעור ערכה בעשורים האחרונים. בכתיבתך התבסס על נתונים ועל דוגמאות מתאימות.

כללי:

המשימה בכללותה : 15 דקות

- **הצגה עצמית: כ-3 דקות**

מונולוג - התלמידים יציג את עצמם
דו שיח - שאלות מעמיקות ודיון בנושא
התלמידים יציגו את הזהות האישית שלהם, תחביבים, תוכניות לעתיד, סיפור אישי חוויתי שעיצב את אישיותם (אם יש כזה) וכדומה.
אם התלמידים יבחרו לספר סיפור אישי, הוא ייכלל בתוך השיח ולא יבוא במקומו.

- **פרזנטציה -הצגת התוצר (נושא) ודיון: כ-12 דקות**

מונולוג- התלמידים יציגו היבטים של הפרויקט כולו
דו שיח - התלמידים יציגו את התוצר הסופי שהכינו בנושאים הנבחרים. כמו כן, ייערך דיון אודות הנושאים האלה.

המצגת[7] הנלוות לפרזנטציה:

- המצגת תכלול עד 6 שקפים (לא כולל שער, מקורות, תמונות).
- המצגת תיכתב בגופן דייוויד , גודל גופן 24.
- אין לשלב סרטונים.
- יש להוסיף בסוף המצגת רשימה ביבליוגרפית הכתובה על פי כללי הכתיבה האקדמית ה-APA.
- המצגת תשמש כרקע להרצאה והתלמידים **לא** יקראו בפני הבוחן את תוכן השקפים.

[7] לכל אחד מהנושאים יש לבנות מצגת מלווה

הדגשים:

- התלמידים יבחר **שניים** מהנושאים המוצגים במסמך זה, ולאחר אישור המורה יחלו בעבודת איסוף החומרים, כתיבת טיוטות ושכתובן בהתאם להערות המורה והמלצותיו. בתום תהליך הכתיבה ולאחר גיבוש התכנים **בשני הנושאים** שנבחרו יתרגלו התלמידים בעזרת משוב מהמורה את אופן הצגת הנושא בעל פה, תוך שימת דגש על עקרונות ההבעה בעל פה.
- על התלמידים להיות מוכנים להצגת כל נושא במשך 12 דקות.
- התלמידים ייבחנו במסגרת זמן זה על נושא אחד או שניים מהנושאים שהכינו, בהתאם לשיקול דעתו של הבוחן.
- יש לבסס את ההרצאה על לפחות שלושה מקורות מידע כגון: מאמרים מדעיים, ספרים או תכנים מהימנים מהאינטרנט. (על כל המורים מוטלת החובה ללמד מהו מקור מהימן ולאשר את המקורות טרם תחילת העבודה של תלמידיהם)
- הבוחן יבדוק את מידת בקיאותם של התלמידים בתוכן המוצג במטרה לוודא כי הם אכן חקרו את הנושא על כל היבטיו והשכילו לגבש דעה עצמאית ומנומקת כהלכה.
- התלמידים יידרשו להשתמש במבנים רטוריים מתאימים לנושא הנבחר. **למשל: מבנה סיבה ותוצאה, טענה והרחבתה, בעיה ופתרונה וכד'.**
- על התלמידים להשתמש באופן תקין בצורות הפועל, בזמנים ובגופים המתאימים להבעה בע"פ .
- התלמידים יביעו מחשבות, חוויות ורגשות בדרך אישית ומקורית, כזו שתקדם את הביצועים הלשוניים שלהם בעת הבחינה.
- התלמידים יציגו את התוצר הסופי באמצעות מצגת PowerPoint.

הערה חשובה:

לכל תלמיד ייקבעו שני ציונים כנדרש בכל יחידת בגרות: ציון מגן וציון בחינת בגרות. בציון המגן יש לקחת בחשבון את ההתנהלות הלימודית (תלמידאות) של התלמיד מתחילת שנת הלימודים. לפיכך, ציון המגן יהיה כדלהלן: 75% ציון על פי המחוון המצורף + 25% תלמידאות

מחוון לתלמידאות (25%):

	נוכחות	הגשות	פרזנטציה מס' 1	פרזנטציה מס' 2	השתתפות פעילה
אחוז	5%	5%	5%	5%	5%

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

יחידה חמישית – 015283 כתיבת עבודת

יחידה זו מבוססת על התפיסה של הוראת מיומנויות השפה בגישה ספיראלית ומשולבת (אינטגרטיבית) המאפיינת את תוכנית הלימודים בעברית למגזר הדרוזי. במסגרת זו ועל מנת לפתח לומד עצמאי, חוקר ומתעניין – יידרש התלמיד לבחור באחד הנושאים שבהם עסק ביחידה הרביעית ולהעמיק את ידיעותיו בסוגייה המועלית בנושא שבחר. את תהליך הכתיבה ילווה המורה. על התלמיד להתבסס על ידע מדעי ועדכני.

תוצר הלמידה: התלמיד יכתוב מאמר / חיבור עיוני בהיקף של כ- 6 עמודים המבוסס על לפחות שלושה מקורות מידע עדכניים.

אופן ההגשה: התלמיד יגיש את החיבור הסופי כולל ביבליוגרפיה. החיבור יישלח כקובץ וורד או יינתן בדף מודפס.

חומרים נלווים: דפי הטיוט של הכתיבה התהליכית, הכוללים מחוון ההערכה ומשוב המורה, יצורפו לעבודת התלמיד.

התלמיד יצרף רפלקציה על תהליך הלמידה.

הנושאים לבחירה – יחידה חמישית (15283) – שנה"ל תשפ"ג

(הנושאים לבחירה זהים לנושאי היחידה הרביעית)

- **רפורמת התחדשות הלמידה ומקצועות המח"ר**

אחת ממטרותיו של בית הספר היא להכין את תלמידיו להשתלב בעולם שלאחר בית הספר. יש הטוענים כי רפורמת התחדשות הלמידה במקצועות המח"ר לפיה יבוטלו הבחינות החיצוניות במקצועות ההומניים ויוחלפו בעבודות חקר עשויה לפגוע במימוש מטרה זו. כתוב חיבור טיעון, ובו הבע את עמדתך בנוגע לטענה זו ונמק אותה. תוכל להיעזר במידע אודות התחדשות הלמידה במערכת החינוך (מקצועות המח"ר). התייחס בכתיבתך לדעות השונות בנושא זה.

- **בנייה לעומת שימור**

יש הטוענים כי שימור אתרים ומבנים והכרזה עליהם כעל בעלי ערך היסטורי פוגעים בתהליך הבנייה הנדרש במדינת ישראל שהיא מדינה קטנה בעלת צפיפות אוכלוסין ומרחבים מוגבלים. כתוב חיבור ובו דון בשאלת הצורך בשימור אתרים ומבנים. בכתיבתך התייחס לדעות השונות, הבע את דעתך והוסף דוגמאות.

המשך הנושאים בעמוד הבא

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

- **שינוי שיטת הבחירות**

על פי שיטת הבחירות בישראל הבוחרים מצביעים עבור מפלגה ולא עבור אדם מסוים.
יש הטוענים שעל מנת לשמור על כוחה ויציבותה של הדמוקרטיה בישראל יש לשנות את שיטת הבחירות לשיטת הבחירה הישירה לראשות הממשלה או לשיטת המשטר הנשיאותי.
כתוב חיבור ובו הצג את השיטות השונות הנהוגות בעולם והבע דעתך בנוגע לשיטה המתאימה ביותר למדינת ישראל כיום. הצג גם דעות אחרות והתייחס אליהן.

- **רובוטיקה ברכה או קללה**

על פי מחקרים, רובוטים יכולים להחליף כבר היום כ 45% מהעובדים בישראל.
יש הטוענים כי התפתחות הטכנולוגיה היא מבורכת, אבל יחד עם תרומתה לעולמנו היא מהווה איום ממשי של צמצום מקורות הפרנסה והגדלת העוני.
כתוב חיבור ובו דון בשאלה האם הטכנולוגיה בכלל והרובוטיקה בפרט הם ברכה או קללה.
הבע דעתך בנושא, הדגם והתייחס גם לדעות אחרות.

- **המשפחה בחברה הדרוזית**

המשפחה הדרוזית עברה תמורות ושינויים בעשורים האחרונים.
יש הטוענים כי פערי ההשכלה בתוך המשפחה כמו גם תהליכי המודרניזציה ערערו את מושג המשפחה כערך עליון.
כתוב חיבור. בחיבורך תאר את ערכי המשפחה הדרוזית בעבר ובהווה ודון בשאלת ערעור ערכה בעשורים האחרונים. בכתיבתך התבסס על נתונים ועל דוגמאות מתאימות.

הנחיות לכתיבה ולהערכה

1. **ארגון העבודה :**
   א. יש להדפיס את העבודה בגופן David 12 , ברווח של שורה וחצי.
   ב. יש לכתוב מספרי עמודים.
   ג. יש להקפיד על מבנה העבודה, ועל סימון נכון של הפסקאות (להשתמש בסימני פיסוק).
   ד. היקף העבודה עד 10 עמודים (לא כולל נספחים).

2. **מבנה העבודה**

דף שער	שם התלמיד, מספר ת.ז., שם המורה המלמד, שם בית הספר
מבוא	נימוקים לבחירת הנושא, מטרת העבודה, שאלות חקר
תוצר הכתיבה	חיבור עיוני במבנה טיעוני יש לכלול את הרכיבים הבאים : רקע, הצגת הדילמה, הבעת דעה מבוססת ומנומקת (בהסתמך על מאגרי מידע), הצגת טענות אחרות וביסוסן, עימות (הפרכה, הסתייגות) של הכותב עם טענות אלו, הסקת מסקנות הנובעות מחקר הנתונים, הצעות/רעיונות לעתיד (אם יש)

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

רפלקציה על התהליך	התלמיד יתאר את החוויות, את הקשיים ואת התחושות שלו לאורך התהליך
ביבליוגרפיה	מאגרי המידע כתובים על פי כללי הכתיבה האקדמית APA
נספחים	• דפי טיוטת הכתיבה הכוללים משוב מורה • סיכום המאמרים הנלווים לעבודה
מחוון	פירוט ההערכה על ידי המורה וציון העבודה

3. הערכה

תבחינים	**ציון**	**פירוט**	
היצג העבודה וארגונה	5 נקודות	חלוקה לפסקאות, גופן אחיד, פיסוק הולם	
מבוא	5 נקודות		
תוצר הכתיבה	60 נקודות	תוכן ומבנה (50 נקודות)	רקע 3 נק' עמדת הכותב 2 נק' הנמקה וביסוס 20 נק' טענות אחרות ביסוסן 15 נק' הפרכה/הסתייגות 7 נק' מסקנה/המלצה 3 נק'
		מבע (אוצ"מ ומשלב)	5 נק'
		תקינות תחבירית ולשונית	5 נק'
רפלקציה	5 נקודות		
ביבליוגרפיה	5 נקודות		
נספחים : טיוטות הכתיבה	10 נקודות		
תלמידאות	10 נקודות		

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

הודעות משולחן המפמ"ר

לימודי הסמכה

לאור ההצלחה הרבה של לימודי ההסמכה במכללה האקדמית גורדון ובמכללה הערבית נפתח השנה שוב את התוכנית היוקרתית להסמכת המורים להוראת העברית במגזר הדרוזי. תוכנית ההסמכה בשנת תשפ"ג למורי העברית **ביסודי** תתקיים בחסות **האקדמיה ללשון העברית**. תוכנית ההסמכה היא הזדמנות להתמחות ייחודית בהוראת השפה העברית כשפה שנייה, למורי העברית במגזר הדרוזי. במהלך לימודי ההסמכה יינתן טיפול מיוחד למיומנויות השונות של רכישת השפה: האזנה, דיבור, הבנת הנשמע, כתיבה והבנת הנקרא. דגש מיוחד יינתן גם לדרכי הוראה יצירתיות ועדכניות, המעשירות את אוצר המלים, יכולת ההבעה בכתב ובעל פה, הבנת הנקרא והנשמע, ועוד. פרטים יישלחו בהקדם.

לפרטים יש לפנות לד"ר נורית גנץ, יועצת דידקטית להוראת העברית במגזר הדרוזי.

השתלמויות

בימים אלו אנו שוקדים על מערך השתלמויות למורי העברית, פירוט מערך ההשתלמויות יישלח לבתי הספר ויפורסם בפורטל הפדגוגי .

מורי העברית נדרשים להשתתף מידי שנה בפיתוח מקצועי בתחום הדעת.

הפורטל הפדגוגי עברית

הפורטל הפדגוגי עברית לדרוזים למורי החטיבות העליונות שואף להיות ארון הספרים והמרכזייה הפדגוגית הווירטואלית של המורה לעברית. הפורטל הוא מאגר עדכני של חומרי למידה וההערכה כמו גם של כלי עזר למורה, ספרות מקצועית ועוד.

במסגרת העבודה השיתופית בתוך צוות העברית ובין צוותי העברית במגזר הדרוזי במחוזות השונים – מפורסמים בפורטל עבודות, יחידות הוראה ומערכי שיעור שנכתבו על ידי עמיתים. השימוש בחומרים הוא על פי שיקול דעתו של המורה המשתמש ובהתאם לצרכיו.

אתם נקראים לשתף ולהעביר מפרי עבודתכם למען הקהילה כולה. את חומרי ההוראה העבירו ישירות לד"ר נורית גנץ, יועצת דידקטית להוראת העברית במגזר הדרוזי.

תיק תוכניות הלימודים

תיק תוכניות הלימודים לעובדי הוראה במגזר הדרוזי הוא כלי מקוון חשוב ומשמעותי ללמידה. התיק מציג את כלל תוכניות הלימודים בכל תחומי הדעת, בכל שכבות גיל ובכל המגזרים. התיק מאפשר לתכנן את התהליך הלימודי והחינוכי ביעילות מרבית תוך יצירת קשרים בין ידע, מיומנויות וערכים כפי שעולים מתוכניות הלימודים בתחומי הדעת השונים.

תיק תוכניות הלימודים מעודד לגוון את אופני הלמידה תוך שימוש בכלים עכשוויים ברוח הלמידה המשמעותית. התיק מהווה חלק ממהלך אסטרטגי לאומי רחב היקף אשר נועד להתאים את הלמידה לאתגרי המאה ה-21.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

תוכנית הגפ"ן

מערכת החינוך הישראלית מטמיעה בשנת הלימודים תשפ"ג את תוכנית הגפ"ן – גמישות ניהולית פדגוגית. בית הספר, מקבל מעתה משאבים בסלים שונים לטובת העשייה החינוכית – לימודית בבית ספרו, ויכול להתאים את הדגשים, הצטיידות בית ספרית ואת התוכניות אותם יפעיל, לאוכלוסיית התלמידים והמורים ולקהילה בהם הם פועלים .

אחד השינויים המרכזיים עבורנו הוא שינוי מתווה ההדרכה אליו היינו רגילים. ימי ההדרכה כפי שהתקיימו עד תשפ"ב, עוברים למתווה אחר, במסגרתו מנהל בית הספר רוכש את שעות ההדרכה המתאימה לבית ספרו בהתאם לשיקול דעתו והתעדוף שלו. שינוי משמעותי נוסף הוא העברתם של הקולות הקוראים מן המטה אל בחירת בתי הספר והרשויות מתוך תקציבם.

מדובר במהלך רחב מאד היוצא לדרך ומלווה באופן טבעי בהרבה מורכבויות, חששות וצורך בתקון והתאמה תוך כדי תנועה.

אנו נסייע בתהליכי ההוראה הלמידה והערכה אותם אתם מפעילים, תוך התאמה למסגרות החדשות. הפיתוח המקצועי וקהילות המורים ימשיכו לתת מענה פדגוגי למורים ולתמוך בהם. ביחד נבין את האתגרים וננסה למצוא להם פתרונות לשנה הקרובה בפרט, ולשנים הבאות בכלל.

מערכת מצפ"ן

בשנת הלימודים תשפ"ג, תיפתח מערכת מצפן, מערכת חדשה לניהול הפיתוח המקצועי. המערכת מחוברת למערכות ניהול ידע של המשרד ותאפשר תכנון וניהול תהליכי הפיתוח המקצועי מבוססי נתונים ומותאמים לצרכי בית הספר כארגון ועובד ההוראה כפרט. ההרשמה של כל מורה לתהליכי הפיתוח המקצועי תהיה דרך פורטל עובדי הוראה במרחב פיתוח מקצועי והדרכה. עובד ההוראה ייכנס באמצעות ההזדהות אחידה, ויוצע לו מגוון אפשרויות הלמידה המותאמות לצרכיו, בהתאם למקצוע ההוראה, התפקיד והשיוך המוסדי.

הכוורת - על יסודי

לקראת השקת הרפורמה להתחדשות הלמידה במקצועות המח"ר, הוקמה עבור מורי העל יסודי חט"ב והתיכונים, פלטפורמת למידה לפיתוח מקצועי, מקוונת חדשנית, במנות קטנות ובהתאמה אישית.

בכוורת יחידות א-סינכרוניות מקוונות, מושקעות וידידותיות, של 3 שעות למידה עצמית בבית בכל זמן ומכל מקום, והמורה יכול לבחור לעצמו את התכנים שהוא חושב שיסייעו לו באופן מקצועי, תוך צבירת גמול.

הפלטפורמה פתוחה עבור כלל עובדי ההוראה כבר עכשיו, ובהדרגה עולים בה יותר ויותר תכנים העוסקים בהענקת כלים למורים לעקרונות פדגוגיים, תפיסות חינוכיות ומיומנויות כמו : לומד עצמאי, למידה בינתחומית ורב תחומית, חשיבה וחקר, רעיונות גדולים, SEL בתחומי הדעת, מיומנויות כתיבה, המורה כמנחה, מיומנויות 2030 ועוד.

למורי המח"ר, לצד כלים בנושאים כלליים, יעלו יחידות קטנות של 3 שעות דיסציפלינריות שיכולות להעשיר את המורים ולסייע באתגרים, בהשראה ובעוד.

בנוסף במשושה המכונה "כאן מתחילים "יחידות מקוונות ללמידה עצמית המסבירות והמבהירות את הרפורמה בצורה מאירת עיניים ומדויקת.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

ניתן ללמוד באמצעות הכוורת באחד מ4 ערוצים:

א .הערוץ הגמיש -המורה בוחר יחידות לפי צרכיו, רצונו ורצונותיו, בליווי מנטור המסייע למורה בדרכו, ומהווה כתובת אנושית לתמיכה, ועידוד. מסלול זה כבר פתוח ללמידה החל מתחילת יולי!

ב .הערוץ המשולב -מסלול המשלב בין יחידות ותכנים הנלמדים במסגרות אחרות (השתלמויות בית ספריות | פסגות| מפמרים | אחר) ויחידות מתאימות בכוורת, או יחידות לבחירת המורה בכוורת. ניתן יהיה לשלב יחידות כוורת בהשתלמויות בית ספריות. המסלולים המשולבים יתחילו לפעול בשנת הלימודים הבאה.

ג .הערוץ הממוקד -השתלמויות מקוונות מונחות של 30 שעות, לפי נושא/מסלול או תוכן מוגדר. מידע בנושא הערוצים הממוקדים בתחום הדעת ניתן לקבל מהמפמ"ר וצוות המדריכים.

ד .למידה עצמית, ללא גמול -פתוחה תמיד לכל מורה, 365 ימים בשנה 24/7.

מוזמנים להיכנס ולהתרשם מהפלטפורמה והעושר שמתחיל להיווצר ועוד ילך ויגדל, וחוויות למידה חדשנית ומהנה.

לסרטון הסבר לחצו כאן
להתרשמות מהסביבה לחצו כאן
להרשמה למסלול הגמיש בסמסטר קיץ לחצו כאן

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

קישורים חשובים	
משולחן המפמ"ר	כאן
פורטל עברית חטיבה עליונה	כאן
תיק תוכניות לימודים תוכנית הלימודים בעברית למגזר הדרוזי	כאן כאן
חומרי למידה דיגיטלית	כאן
מאגר יחידות הוראה לחטיבה העליונה	כאן (יש לבחור לפי שכבת גיל ומיומנות)
מאגר בחינות בגרות ומחוונים	כאן
ספרי לימוד מאושרים	כאן
כלים לקידום הערכה פנימית (לשאלון 15383)	כאן
דמות הבוגר	כאן

בכבוד רב ובברכת הצלחה,

איאד מוהנא

מפמ"ר עברית במגזר הדרוזי וצ'רקסי

נספחים

עקרונות ודגשים – קריאה, הבנת הנקרא, הבעה בכתב

הטקסטים

במהלך לימודי העברית על התלמיד להיחשף לטקסטים רבים ומגוונים בהיקפים שונים ומעולמות תוכן שונים: טקסט מידע, טקסט טיעון וטקסט מדריך (שימושי).

הטקסטים יהיו רציפים ובלתי רציפים, כגון: ערכים בוויקיפדיה, ידיעות עיתונאיות, דפי מידע והדרכה, דוחות, מכתבי בקשה, תלונה והתנצלות, מכתבים למערכת, מאמרי טיעון ותגובה, תעמולה ופרסומת, תרשימים וטבלאות.

מלבד הטקסטים הכתובים המודפסים, יש לעבוד עם התלמידים על טקסטים מקוונים ממקורות אינטרנטיים שונים. יש לעמוד על מיומנויות הניווט הנדרשות בקריאתו של טקסט מקוון, חיפוש מושכל ברשת אחר מקורות מידע וכדומה

ארגון הטקסטים סביב נושאי תוכן

מומלץ לארגן את הטקסטים סביב נושאי תוכן. אפשר לבחור נושאים מרכזיים מן האקטואליה, מן התחום החברתי והבין־אישי, מן התחום האזרחי, מן התחום הערכי־מוסרי, מעולם המדע וכיוצא באלו (דוגמאות לנושאים: כיבוד החוק, היחס לזר, דרכי התמודדות עם העוני, מאבק בגזענות ובאלימות, הלשון כמשקפת תרבות, הזיקה למדינת ישראל). לנושא הנבחר רצוי להביא שני טקסטים או יותר. הטקסטים יכולים להיות מתחומי דעת שונים (כגון היסטוריה, סוציולוגיה, מדעי החיים, לשון) ומסוגים שונים.

בד בבד עם הדיון בנושא הלימודי או בנושאים הלימודיים שהטקסטים מזמנים או שהמורה בחר להתמקד בהם (כגון הטענה המרכזית והרעיונות המרכזיים, הקישוריות), יש מקום לעמוד על מושגים מרכזיים בנושא התוכן, על מורכבות הנושא, על ההיבטים השונים שלו, על ההשתמעויות שלו לחיי התלמידים ועוד. בכל נושא כזה כדאי לקיים פעילות של סיכום פעילות של כתיבה בעקבות הטקסטים.

עקרון ה"ספירליות" בהבנה והבעה

ספירליות בלמידה פירושה הוא שבכל שלב אין זונחים את מה שנלמד בשלב הקודם אלא מתבססים עליו, מוסיפים עליו, מרחיבים אותו או מעמיקים בו. רצוי לבנות את לימודי ההבנה וההבעה במבנה ספירלי. הספירליות יכולה להתבטא הן בעלייה ברמת הקושי של הטקסטים הן בכמות ובאיכות של הנושאים הלימודיים שיטופלו בכל טקסט. רמת הקושי של הטקסטים מתבטאת באורכם, במורכבות הרעיונות שבהם, במורכבותם המבנית, במידת ההפשטה וההכללה, באוצר המילים והביטויים ובסגנון הכתיבה. אפשר לפרוס את הטקסטים הנקראים והנכתבים מן הקל לכבד – מן הקצר לארוך, מן האישי לכללי, מן המוחשי למופשט, מן הפשוט למורכב.

שאלות עמ"ר (ערכים מעורבות ורלוונטיות) – שאלות הערכה וביקורת

שאלות עמ"ר שואפות להיות שאלות חשיבה מסדר גבוה הנוגעות לחיי הלומדים והעוסקות בערכים כלליים או העולים מתוך תוכנית הלימודים. תפקידן של השאלות הללו הוא לקדם למידה בעלת משמעות

ללומד ולעורר שיח ערכי בכיתה. העיסוק בשאלות עמ"ר הוא בסיס לדיון בערכים ובנושאים המעודדים את מעורבות התלמיד והרלוונטיים לעולמו ולחייו.

על המורים לקדם שיח עמ"ר בלמידה כחלק מהנושאים העולים מן הטקסטים הנלמדים, מן הטקסטים המופקים וכחלק מהעיסוק בידע הלשוני ומהרלוונטיות שלו לחיי היום־יום של התלמיד. בבחינות הבגרות שאלת עמ"ר תהיה בהיקף של עד עשר נקודות ותכלול סעיפי ידע וערכים. בהערכת שאלות אלה תיבחן יכולת ההבעה וניסוח התשובה בכתיבה מעמיקה, מבוססת ולכידה, הנשענת על ידע רלוונטי של התלמיד ומידע מתוך הטקסטים.

למאמרים בנושא שאלות העמ"ר ולשאלות נוספות בכלל תחומי הדעת ראו **כאן.**

להלן דוגמאות לשאלות העמ"ר שהופיעו בבחינת הבגרות תשע"ט:

- באיזו דרך, **לדעתך**, עדיף לחנך ילדים: בדרך של שיחה והדגמה או בדרך של ענישה? נמק את דבריך.(חורף, תשע"ט)
- "הורים רבים מושפעים ממידע לא מדויק שמפיצים מתנגדי החיסונים באמצעי התקשורת". **לדעתך**, האם הממשלה צריכה לאסור הפצה של מידע מטעם המתנגדים לחיסון תינוקות וילדים? נמק את דעתך. (קיץ,תשע"ט)

הבעה בכתב - כתיבה

יש לפתח את מודעות התלמידים להקשר הנסיבתי שבו מתרחשת הכתיבה, ובעיקר למטרת הכתיבה, למועץ ולנמען, לבמה – וכל אלה קשורים לסוג הטקסט. לפי אלו אף יש לבחור את רמת הלשון ואת המשלב המתאים.
בניסוח מטלות הכתיבה יש להביא בחשבון את אוצר המילים ואת ידע העולם העומדים לרשות התלמידים. בהוראה יש מקום לדיון מקדים בנושא שמטלת הכתיבה עוסקת בו, בהעלאת רעיונות משותפת ובהכנה משותפת של רשימת מילים וביטויים.
תהליך הכתיבה מתבצע בכמה שלבים: תכנון הכתיבה הכרוך בהעלאת רעיונות בהתבסס על ידיעותיו של הכותב או על חומר שהכותב אוסף; יצירת הטקסט ופיתוחו במבנה מסוים ובצורה לכידה ומקושרת; עריכת הכתוב ושיפורו מבחינה תוכנית, מבנית ולשונית. נוסף על הביקורת העצמית של הכותב, הכותב מקבל משוב הן מהמורה כמנחה ומכוון והן מעמיתיו לכיתה כנמענים אפשריים.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

דרכי הערכה- חישוב הציון

מחוון להערכת הכתיבה

תבחינים להערכה		100% - 85%	70% - 84%	55% - 69%	54% - 0%
א. תוכן ומבנה 50%	עמדה	הצגת עמדה ברורה בנושא			אין עמדה/ העמדה אינה ברורה
	הנמקה וביסוס, טענות נגד והפרכתן	הצגת נימוקים מהימנים והגיוניים הקשורים לטענה ביסוס באמצעות דוגמאות, הסברים, ציטוטים טענת נגד והפרכתה כאמצעי לשכנוע וביסוס הטענה			הצגת נימוקים חלקיים או מהימנים חלקית או כאלה שאינם קשורים לטענות —. אין ביסוס / ביסוס חלקי / לא רלוונטי.
	לכידות וקישוריות	לכידות רעיונית מיטבית לאורך כל החיבור באמצעים שונים : בקָשָׁרים נכונים , בחזרות לקסיקליות , באזכורים וכדומה			לכידות רעיונית קלושה ביותר / אין לכידות.אין קישוריות או הקישוריות לקויה / לא מתאימה.
	סגיר : מסקנה/המלצה	סגיר הכולל מסקנה או המלצה (לא חובה)			אין פתיח או פתיח עמום / מבולבל אין הצגה ברורה וחד־משמעית של הבעיה / הקונפליקט
ב. מבע 30%	משלב לשון	משלב לשוני בינוני- גבוה ;			משלב לשוני נמוך
	אוצר מילים	אוצר מילים וצירופים מגוון ;			אוצר מילים וצירופים דל
ג. תקינות 20%	תקינות תחבירית ולשונית	משפטים תקינים מבחינה תחבירית ,בכלל זה שימוש תקין במילות יחס וביידוע שימוש תקין בצורות ובהצטרפויות בפועל ובשם			משפטים שאינם תקינים ,ובכלל זה שימוש לא תקין במילות יחס וביידוע. שימוש לא תקין בצורות ובהצטרפויות בפועל ובשם.
	היצג	חלוקה נכונה לפסקאות			אין הקפדה על מוסכמות הכתיבה
	כתיב ופיסוק	כתיב נכון. פיסוק הגיוני.			ריבוי שגיאות כתיב ופיסוק

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

מחוון להערכת ההבעה בעל־פה

תוכן - 18%			
טובה מאוד	**טובה**	**בינונית**	**בסיסית**
התוצר (המצגת) – המצגת משקפת את הנושא באופן ברור, מתייחסת לכלל הרכיבים, ובנויה בהתאם לדרישות באופן מלא (מס' שקופיות, גופן, ללא סרטון, ביבליוגרפיה המבוססת על לפחות 3 מקורות מידע מהימנים).	**התוצר (המצגת)** – המצגת בנויה עם סטיות קלות מהדרישות, אך מבוססת על שני מקורות מהימנים לפחות. המצגת משקפת את הנושא באופן ברור.	**התוצר (המצגת)** – התלמיד מציג מצגת שאינה עונה על הדרישות הטכניות, ומבוססת על מקור אחד לפחות או על מקורות שאינם מהימנים. המצגת אינה משקפת את כל היבטי הנושא	**התוצר (המצגת)** – התלמיד מציג מצגת שממחישה את הנושא באופן חלקי, אינה עונה על הדרישות או שאינה מבוססת כלל על מקורות.
הצגת המשימה - 34% **(מהות המשימה 17% + אופן ההצגה 17%)**			
טובה מאוד	**טובה**	**בינונית**	**בסיסית**
מהות המשימה- (התלמיד מציג את הנושא באופן מובן ומובנה. מבסס את דבריו על נימוקים, הסברים ו/או דוגמאות. במהלך שיחה ניתן להסיק שנעשתה חשיבה על הנושא ולמידת הנושא על כל רכיביו. השילוב של הפרזנטציה והצגת החומר החזותי מוצלח באופן עקבי. התלמיד מציג את חומרי העבודה באופן שממחיש את הנושא באופן ברור. (50%) ---------- **אופן ההצגה** – התלמיד מפגין ביטחון בהצגה, עמידה זקופה, שפת גוף מתאימה, קשר עין, טון דיבור מתאים, רצף בדיבור. התלמיד מנצל את הזמן באופן מלא. (50%)	**מהות המשימה-** התלמיד מציג את הנושא באופן מובן. התלמיד מציג בשיחה שהוא הבין את מהות העניין. ההתייחסות לכלל רכיבי הנושא אינה שלמה, אך עם זאת השיח מתנהל סביב הנושא ללא סטיות. הפרזנטציה מתייחסת בנקודות רבות לחומר החזותי, אך השילוב לא מצליח באופן עקבי. התלמיד מציג את חומרי העבודה באופן שממחיש את הנושא בהיקף סביר. (50%) ---------- **אופן ההצגה** - **(12.5-14.5 נקודות)** התלמיד מפגין ביטחון, אך לא מקפיד באופן מלא על כללי העמידה מול קהל או שאינו שומר באופן עקבי על רצף בין הדברים ורצף בדיבור. זמן ההצגה של התלמיד הוא כ- 12 דקות (50%)	**מהות המשימה-** התלמיד יכול להציג מספר היבטים על הנושא. התלמיד יכול להוסיף תיאורים והסברים נוספים על הנושא במהלך שיחה. הפרזנטציה מתייחסת לפעמים לחומר ויזואלי. החומר המוצג מוגבל ברצף, אך קשור לנושא. (50%) ---------- **אופן ההצגה** – **(10.5-12 נקודות)** התלמיד אינו מפגין ביטחון מלא, אינו שומר על רצף ועל עקביות ועל שטף בדיבור, אך הוא מציג בעמידה ועושה שימוש בחומר הוויזואלי . זמן ההצגה הכולל הוא כ –8-10 דקות. (50%)	**מהות המשימה-** התלמיד יכול להציג היבטים אחדים על הנושא. התלמיד מצליח להשלים כמה היבטים על ידי שימוש בתיאורים ודוגמאות במהלך השיחה. הפרזנטציה לא מתייחסת לחומר הוויזואלי או שהשימוש בה נעשה באופן לא נכון. (50%) ---------- **אופן ההצגה** – התלמיד אינו מפגין ביטחון, יושב בזמן ההצגה, לא יוצר קשר עין ואין רצף בדיבור. התלמיד קורא מהמצגת. זמן ההצגה הכולל אינו עולה על 7 דקות. (50%)
אמצעים לשוניים - אוצר מילים 30%			
טובה מאוד	**טובה**	**בינונית**	**בסיסית**
אוצר המילים מספיק להביע דעה בנושאים מגוונים מתחומי העניין של התלמיד (בית ספר, משפחה, פנאי). התלמיד יכול לפעמים להיעזר בהסבר עקיף כאשר חסר אוצר מילים רלוונטי.	אוצר המילים מספיק להביע דעה בנושאים מוכרים. לעיתים משתקף קושי בשליפת אוצר מילים מתאים.	אוצר המילים מספיק להביע את עצמו במצבים קונקרטיים וצפויים. התלמיד מסתמך על ביטויים ששינן.	אוצר המילים בסיסי. יכול לבטא את עצמו במספר ביטויים מוגבל ממצבים יומיומיים וקונקרטיים.
תקינות - יכולות של שימוש נכון ומדויק בשפה (דקדוק ותחביר) 18%			
טובה מאוד	**טובה**	**בינונית**	**בסיסית**
התלמיד מראה שליטה גבוהה במבנים דקדוקיים, אם לוקחים בחשבון את מאפייניה של השפה המדוברת.	התלמיד מראה רמה טובה של שליטה במבנים דקדוקיים. הטעויות לא מפריעות לתקשורת	משתמש נכון בדרך כלל בכמה מבנים פשוטים. ייתכנו טעויות בסיסיות שיטתיות שמקשות.	התלמיד משתמש רק בכמה מבנים פשוטים בצורה נכונה, עושה טעויות רבות אשר משפיעות לרעה על התקשורת.

נספח: דייק לשונך – שיבושי לשון ותיקוני הגייה בעברית המדוברת [8]

יודגש כי אין הכוונה לחזור להוראה מקיפה של תורת ההגה כפי שהיה נהוג בעבר, כשהמוקד היה תהליכים לשוניים לכשעצמם. כאמור, עניין **התקינות** הוא במוקד ההוראה, וכדי להבין את הטעות ולשרשה יש להבין את מקור הטעות ואת הסיבה לה. על כן בהוראה יופיעו מושגים מרכזיים ההכרחיים להבנת תופעות לשוניות המשתקפות בטעויות הלשון הרווחות.

התלמיד לא יידרש לתאר את התופעות הלשוניות, אלא לתת הסבר למקור הטעות או לצורה התקינה.

לפניכם רשימת מילים ודוגמאות לכללים או לשיבושים אשר יידרשו בבחינה.

צורות המבטאות טעויות שכיחות אשר תקניות בהגייתן מצריכה ידע בתורת ההגה

מונחים בתורת ההגה	כלל לשוני או סיבה לשיבוש	דוגמאות	הערה
שווא נח **שווא נע** **דגש קל** **דגש חזק**	דגש קל באותיות בג"ד כפ"ת יצוין / ייהגה אחרי שווא נח	**יִסְפֹּר** / יִסְפֹּר **נִתְפַּר** / נִתְפַּר **נִשְׁכֹּר** / נִשְׁכֹּר	כל הדוגמאות נסבות סביב קיומו או היעדר קיומו של דגש באותיות בכ"פ, המבוטא בהגייה כיום.
	לא יצוין / ייהגה דגש אחרי שווא נע או חטף	**מְכַבֵּס** / מְכַבֵּס **שְׁפַּךְ** / שְׁפַּךְ **לְאֲכֹף** / לְאֲכֹף	
	דגש חזק בבניינים ובמשקלים קבועים	**לְיַבֵּא** / לְיַבֵּא **שְׁלַבִּים** / שְׁלָבִּים	
	היעדר דגש בבניינים ובמשקלים שאינם דגושים	**נִכְחַד** / נִכְחַד **הִכְחִיש** / הִכְחִיש **יִלְכֹּד** / יִלְכֹּד	
השפעת עיצור גרוני על ההגייה	תשלום דגש לפני עיצור גרוני	**בֵּרֵר** / בֵּרֵר **מְנַהֵל** / מְנַהֵל **לְהַרְגִּיע** / לְהַרְגִּיע **חֵרֵשׁ** / חֵרֵשׁ	יש להדגיש רק את המקרים המבוטאים בהגייה (התלמיד לא יידרש למקרים שהשינוי בהם הוא בניקוד אך אינו מבוטא כיום, כגון מְפָרֵשׁ / *מְפַרֵשׁ פָּרֵשׁ /*פַּרֵשׁ)
	לא יחול תשלום דגש במקרים אלה	**שִׁעַרְנוּ** / שִׁעַרְנוּ **מְגֵחָךְ** / מְגֵחָךְ	
	הנמכת תנועה	**הֶחְלִיט** / הִחְלִיט	את ניקוד הה"א בבניין הפעיל מומלץ להורות גם בהקשר הניקוד השונה שלה בגזרות השונות: הִשְׁלִים, הִצִּית, הֵכִין
	לא תחול הנמכת תנועה בהיעדר עיצורים גרוניים	**מְגֵחָכָת** / מְגֵחָכָת **מְתַוָּכָת** / מְתַוָּכָת	

[8] לקוח מתוך חוזר המפמ"ר להוראת העברית בחטיבות העליונות, הפיקוח על הוראת העברית

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
האגף לחינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת עברית לדרוזים

צורות אשר תקינות בהגייתן מצריכה הכרת המערכת המורפולוגית העברית

	דוגמאות	הערות
א' אית"ן בגוף ראשון בעתיד	אני **אָבוֹא** / יָבוֹא	
גוף ראשון בעתיד בבניינים השונים	**אֲמַלֵּא** / אֲמַלֵּא **אֶלָּחֵם** / אֲלָחֵם	רק להבחנה המבוטאת בהגייה, בעיקר בהגיית א' אית"ן
שימוש נכון בנטיית הפועל, בתבניות ובמשקלים	**יָכֹלְתִּי** / יָכַלְתִּי **יְשֵׁנִים** / יוֹשְׁנִים **לִרְכֹּב** / לִרְכַּב	יילמד כחלק ממאפייני הגזרות ומנטיית הפועל
הגיית בניין הִפעיל בעבר ובהווה בגזרות השונות	**הִכְנִיס** / הֶכְנִיס **הִכִּיר** / הֶכִּיר **הֶחְמִיר** / הִחְמִיר **מֵכִין** / מָכִין **מַתִּיז** / מֵתִּיז	יילמד כחלק ממאפייני הגזרות
אנאלוגיות שגויות בגזרת נל"י/ה	**הִשְׁתַּנָּה** / הִשְׁתַּנָּה (בעבר) **תִּירֶה** / תִּירָה	יילמד כחלק ממאפייני הגזרה
אנאלוגיה שגויה בגזרת נל"א	**מְמַלֶּא** / מְמַלֵּא **יְדַכֶּא** / יְדַכֵּא	יילמד כחלק ממאפייני הגזרה
צורות תקניות על פי המשקל	**מִסְפֶּרָה** / מַסְפֵּרָה **מַצְנֵחַ** / מִצְנָח **הֶכְרֵחַ** / הֶכְרַח	

- **דוגמה לדיוקי הגייה בהקשר**

הכרת הצורה התקנית בהקשר מצריכה ידע לשוני והבנת משמעות הפועל, כגון נוצָרות / נוצְרות ; הֵעֵז / הֵעִיז ; כַּנֵּס / הִכְנֵס.